

Evropské centrum světové ekonomiky

- je **subjektem světové ekonomiky**
- **nevykazuje** takové **rysy jako státní ekonomické celky**
- subjektem SE **jen do míry**, v jaké na ni **přenesly státy své pravomoci** (+živelná integrace ?)

- postavení v **politické (zahraničněpolitické) oblasti je relativně slabé** proti roli, kterou sehraává ve sféře ekonomické a obchodní.
- Jde o důsledek neochoty členských zemí EU vzdát se národní **suverenity** a snížit roztržičnost národních zahraničních politik

Pól přitažlivosti – **demokracie, tržní principy, LP...** vázání finanční podpory na dodržování LP

Stabilizační faktor: garant **transformace SVE** (dohody a programy)

1) Kvantitativní srovnání center

(TAB.1)

- **3,0% světového teritoria** (45% USA, 10x .JAP)
- **6,2% obyvatelstva** (no.3 po Číně a Indii)
- **25% HDP světa** – per capita zaostává, **20% světového obchodu**

2) Přednosti a slabiny EU

Přednosti EU

- **Velký územní potenciál** – velké produkční i odbytové možnosti
- **Rozsáhlý vnitřní trh** s relativně vysokou kupní silou spotřebitelů
- **Vysoká disponibilita pracovní síly** (117ob/km²) + kvalita pracovních zdrojů + vysoká kvalifikace
- je impulsem k integračnímu úsilí ve světě

Slabiny EU

- **vnitřně heterogenní**, země jsou rozdílné společensko-ekonomické komplexy
- obrovské náklady na „**pěstování soudržnosti**“ členských zemí
- vysoká **závislost na dovozech energetických a surovinových zdrojů** (29% - USA 16%, JAP 51%)
- závislost na ropě , uhlí, zemním plynu 50%, barevné kovy 80%
- závislost na **pohybu světových cen**
- **zaostávání za USA a JAP pokud jde o technologickou vyspělost**
- EU dává na vědecko-tech. rozvoj **1,92% HDP** (USA 2,64%, JAP 3,04%)
- Patenty na 1mil. pracovníků 51 (USA 72, JAP 60)
- Na 1tis. pracovníků v EU **4,3 vědci** (USA a JAP 7,5 vědců)

3) Vnitrooblastní obchod a obchod se třetími zeměmi

- **vnitro**. – společný trh, de facto jde o **dodávky a zásilky** – hodnota se zjišťuje ve firmách
- **3. země** – v rámci **společné obchodní politiky** – klasický vývoz a dovoz zboží (celní dokumenty na hranicích)

(TAB 2)

Dynamika 70 let, pokles 80, individuální 90 léta, prudké výkyvy na koni 90..

- EU je **světovou velmocí č.1 v obchodě**, pokud připočítáme i **vnitroobchod** – jinak jen v **exportech**.

- Až do roku 1995 je EU **pasivní se třetími zeměmi**, v roce 1995 přebytek (395mld EUR), v roce 2001 opět deficit.

4) Otevřenost EU

(TAB.3)

- EU je na straně **exportů nejotevřenějším subjektem** (vnitro i 3z)
- Na straně **importů** jen pokud počítáme **vnitro**, jinak za USA
- **Všechny subjekty se podobně trvale otevírají – síla globalizace-nejrychleji ale USA, spíše stagnuje tempo JAP**

5) Teritoriální struktura

(tab.4 a 5)

- **61% připadá na vnitrooblastní obchod!**

Komoditní struktura

(TAB.6)

- **2001: 88% vývozu průmyslové – zpracované zboží; dovozy 72%**
- **surové materiály na dovozu 19%, jen 4% na vývozu**
- **potraviny, nápoje tabák vyrovnané (5-6%)**
- v čase: na **vývozu značný nárůst strojů, dopravních prostředků a chemikálií / poklesl podíl vývozu minerálních paliv a potravin**
- struktura **dovozu: rapidní vzestup strojů a dopravních zařízení, poklesl dovoz paliv a surovin.**
- pokles energetické náročnosti, s tím související tlak na dovoz výrobků s vysokým stupněm vědecko-tech. pokroku
- zemědělství je soběstačné (úspěch?!)

6) Konkurenceschopnost

- souvisí s mírou otevřenosti
- **EU zaostává jak za konkurenceschopností USA, tak JAP**

- Těžištěm strukturální politiky se proto stala podpora výzkumu a vývoje (agentura pro spolupráci ve výzkumu - EURECA a program pro výzkum IT - ESPRIT)
- **Faktory ovlivňující konkurenceschopnost – reálné směnné relace, kurz měny, výkonnost vědy**

High-tech produkce

- stav obchodu s ní je jedním z indikátorů konkurenceschopnosti (jde **konkurenci na necenové bázi**)
- tento obchod narůstal úměrně celkovému obchodu – **1995** export – 148mld ECU a import 158mld ECU – **deficit 9mld.** (USA 3mld, JAP přebytkové 41mld ECU)
- relativní **pozice EU ale zaostává za USA a JAP – 1993 podíl na exportech EU 11,5% (USA – 27,6% a JAP 19,3%);** podíly **importů vyrovnané**
- odečteme-li vnitro EU obchod – obchod s třetími zeměmi asi 40% exportů a 50% importů. Exporty do USA (11,2%), Malajsie, Thajsko, Sing., Hong., TW, JKor.; importy USA (19,2%) a 6 asií (11,7%); USE vyváží nejvíce do Asie a Jap; Jap do USA a Asie.
- **Schodek EU vůči třetím zemím – 19mld. ECU – deficit vůči všem..**
- High – tech : počítače a kancelářské stroje, letadla a kosmické lodě, obecná elektronika (80%)
- **Deficit: počítače a kancelářské stroje; Přebytek letadla a kosmické lodě**
- Firmy vyvázející H-T musejí o něco více než jiné sektory hledat trhy mimo EU, jsou tak více zranitelné zahraniční konkurencí.

Vnitřní trh

- Cílem bylo vytvořit trh kontinentálního rozměru (výhody z rozsahu a konkurenční tlaky)
- **Pevnost Evropa či partner Evropa?**
- Společná obchodní politika vůči třetím zemím

Implikace pro třetí země:

- volný pohyb, zvýšení konkurence, restrukturalizace, růst – vede k zvýšení spotřebitelské poptávky- nové importy
- regulované (společné standardy v EU – kontrola jejich splnění) a neregulované zboží (národní zacházení) – stačí splnit jediný standart; bankovní služby stačí získat jedinou licenci
- obcházení společné protekcionistické bariéry PZI
- konkurence ze zahraničí posiluje protekcionistické tlaky – státní podpory koncernům Air France

Kapitálová velmoc

EU je kapitálovou velmocí

- vypovídají trendy v tocích PZI (hlavní ukazatel role subjektu na sv. kapitálových trzích a ve vývoji TNC)

EU – odlišné postavení co do odlivu a co do přílivu PZI.

Bez rozlišení na vnitřní a vnější no.1. – v roce 2000 – 773mld.USD. – 74% celkového vývozu PZI z RE! (USA 13% a JAP 2%)

EU zároveň **pro investory velmi zajímavá** – 2000 dovoz 617mld USD PZI – EU získala **61%** z celkových PZI (USA 28% a JAP 1%)

Největšími vývozci GB (od 1999 no.1), FRA (2.), USA.. BELUX, GER (od roku 2000 výrazně snížené) NIZ, SPA.

EU dynamický nárůst na konci 90.let.

EU- čistý vývozce PZI – 2000 o 156mld USD více než dovoz! (x USA)

EU se snaží přijímat opatření na posílení přílivu PZI (na zvýšení atraktivity evropských trhů)

Vyloučíme-li vnitrounijní pohyby:

- **i nadále vývozcem no.1**
- **USA dovozcem no.1** (EU 2.)
- Od vzniku vnitřního trhu se pomalu snižuje jeho podíl v celkových pohybech kapitálu EU – zvyšuje se podíl dovozu ze 3. zemí.

Teritoriální struktura

- **hlavním cílem i zdrojem investic USA (60% vývozu a 70% dovozu do EU)**
- ¼ v obou směrech připadá na ESVO
- z rozvojových vývoz hlavně do Afriky – nejvíce středomořské (z GB a FRA) a do Lat.Am. (z SPA, GB, SWE a FIN) – zvláštní postavení MEX (jako člen NAFTA)
- nejzajímavějším rozvojovým regionem asijské země (po překonání krize) ale hlavní investor zde nadále USA
- EU nejvýznamnějším investorem **do SVE (60%- nejvíce GER 18%) (USA 16%)**

Sektorové zaměření

- **Vnitřní toky - převažují PZI do služeb (70%)** - především finanční zprostředkovatelství a reality.
- **Vývozy do 3.zemích také služby (44%), primární průmyslový sektor (25%)**
- SVE – služby (56%) – obchod, finance, spoje
- **Dovoz – zejména finanční služby**

Formy realizace PZI

- Převažují mezinárodní fúze a akvizice (nabytí jednoho subjektu druhým) – EU 50% prodejů a 70% nákupů (1999)
- investice na zelené louce (typicky SVE)

TNC

- **z 60 tis. TNC ve světě asi 39tis. Připadá na EU (66%) – USA -5,6% a JAP – 7,2%).**
- **Z 508 tis. filiálek na EU připadá 12% (USA 4%). EU značně přispěla ke globalizaci SE**

- **100 top (bez bank) sídlí 30 USA; 18 JAP; EU 39, SWI + KAN+ AUST + J.KOR+ VEN 13.**
- Belgie - 2, FRA – 11, ITA- 2, GER- 9, NIZ – 3, SWE – 3, GB – 11.
- **Z celkových aktiv TOP 100 na EU připadá 30%, USA 37% a JAP 20%.**
- **TNC zemí EU mají celková aktiva nižší, než korporace USA a zejména JAP.**
- FRA, GB a GER mají nejvíce TNC – tyto mají největší absolutní hodnotu zahraničního majetku
- Firmy z menších zemí EU mají vyšší relativní podíl zahraničního majetku (Bel. Solvay 90% aktiv i zaměstnanců v cizině)
- Nejvíce TNC v chemickém a farmaceutickém průmyslu, automobilovém a ropném průmyslu a v elektronice. **Podle významu – automobilový, ropný, elektronika.**

Měnová velmoc

- **do 1999 významné (rezervní a mezinárodní měny) DEM, GBR, FRF - 30% mezinárodních transakcí**
- **DEM (no.2) – realizovalo se v ní 20% sv.obchodu** (GER 10%, GB a FRA odpovídající podíl); DEM na rezervách 15% (GBP – 4% a FRF – 2%)
- **ECU** – snaha o vytvoření stabilní mezinárodní měnové jednotky (mezibankovní transakce a emise pokladničních poukázek)

EURO

- dle Smlouvy o hospodářské a měnové unii 1990 – alternativní měnová zóna k dolarové či jenové
- výhody: snižují se transakční náklady třetích zemí
- možnost držet část národních úspor v euro a diverzifikovat tak riziko ze slábnutí kurzu domácí měny
- jde o silnou měnu podpořenou ekonomickou silou EU
- větší odolnost proti poklesům dolaru – odolnost proti HP americké vlády

1957	Římská smlouva - založení Evropského hospodářského společenství a EURATOM Zakládající státy: <u>Belgie, Francie, Itálie, Německo, Lucembursko, Nizozemí.</u>
1973	1. rozšíření - <u>Dánsko, Irsko, Spojené království</u> (jednání o přistoupení byla vedena také s Norskem, avšak Norsko odmítlo členství v důsledku referenda)
1981	2. rozšíření – <u>Řecko</u>
1986	3. rozšíření - <u>Portugalsko, Španělsko</u>
1995	4. rozšíření - <u>Rakousko, Finsko, Švédsko</u>